

Vragen en antwoorden van de webinar risicodialoog ruimtelijke adaptatie van 30 januari 2020

**VOOR
BEREIDEN**

VOEREN

AFRONDEN

Onderwerp	Vraag	Antwoord algemeen
<p>1. ALGEMEEN</p> <p>Wat is een risicodialoog</p>	<p>Ik merk dat er veel verwarring ontstaat als er gesproken wordt over dé Risicodialoog. Is het niet beter om te spreken over dialogen die gevoerd moeten worden om dilemma's te bespreken die uit de stresstest naar voren komen.</p>	<p>Dé risicodialoog bestaat niet. Het gaat om de dialogen over de mogelijke kwetsbaarheden en opgaven die zich voor kunnen doen bij klimaatverandering. Het kan een serie van gesprekken voor verschillende opgaven met raakvlakken of met verschillende stakeholders zijn. Deze bepalen vaak de vorm en de wijze waarop de gesprekken plaats vinden.</p> <p>Deskundigen uit de praktijk geven dit ook aan. Afhankelijk van de opgaven en dilemma's kunnen schaalniveau, de deelnemers en het tempo verschillend zijn. Je kunt iets nieuw opstarten of maakt gebruik van bestaande structuren en netwerken.</p> <p>Ook de naam verschilt. Bijvoorbeeld om a(an te geven dat het geen nieuw proces of gesprek is, maar iets waar we al ervaring mee hebben in andere (ruimtelijke) thema 's.</p>

<p>2. PARTIJEN BETREKKEN</p> <p>Interne dialoog</p>	<p>De gemeente Den Haag heeft de interne risicodialogen bijna afgerond en is de externe dialogen aan het voorbereiden. Zijn er al gemeenten 'extern gegaan'? Wat zijn de wezenlijke verschillen tussen intern en extern?</p>	<p>De wezenlijke verschillen tussen interne en externe dialoog zijn het directe belang van de deelnemers aan de dialoog en de diversiteit aan kennis en ervaringen die betrokkenen meenemen. Het komt voor sommigen dichterbij en soms met emotie.</p> <p>Er is inmiddels op diverse plekken ervaring opgedaan met externe risicodialogen. In verschillende gemeenten zoals Hoekse Waard, Delft, Rotterdam, Capelle, Westland, Rhenen en Heerlen.</p> <p>Het kan een goede validatie zijn van de interne risicodialogen, maar wordt ook ingezet als middel om alle effecten van klimaatverandering in de gemeente te verzamelen.</p>
<p>Gemeenteraad betrekken</p>	<p>Hoe wordt de gemeenteraad betrokken in de risicodialoog? Zij moeten veelal de uiteindelijke beslissing nemen wat wel/niet acceptabel is en hoeveel geld we er voor over hebben om risico's te beperken.</p>	<p>Net als bij andere partijen, is er ook voor de raad of het bestuur geen eenduidige manier om ze te betrekken. Blijf klimaatadaptatie vooral aanhaken aan bestaande beleids- en omgevingsplannen.</p> <p>Je kunt ze bijvoorbeeld voeren meteen na het afronden van de stresstesten, ter voorbereiding op de beslissing die ze laten moeten nemen.</p> <p>In de dialogen om het klimaatthema te borgen in de omgevingsvisie en -plannen komt de raad in beeld.</p> <p>Andere manieren om ze betrekken, en meteen het bewustzijn te vergroten, is door een spel of aansprekende beelden. Dat kan bijvoorbeeld bij het informeren over de uitkomsten van de stresstesten, zoals in de gemeente Hellendoorn (spel) of Enschede (beelden).</p>
<p>Wie extern betrekken</p>	<p>Wie betrekken jullie bij de dialoog, dus wie zit er aan tafel op werkregio-niveau?</p>	<p>Vaak verschilt het per fase, thema of schaalniveau. Maar een brede blik en open deur zijn daarbij belangrijk.</p> <p>Partijen die dan genoemd worden zijn oa verschillende disciplines binnen de gemeente, het waterschap, de veiligheidsregio, onderwijsinstellingen, LTO, natuurmonumenten, GGD, Omgevingsdienst, Provincie, Bewonersplatforms, Drinkwaterbedrijven, Infrapartijen, woningbouwverenigingen en belangrijke bedrijven in de regio (Zie ook: https://ruimtelijkeadaptatie.nl/risicodialoog/routekaart/uitgebreide-route/voorbereiden/ (wie nodig je uit?))</p>
<p>Werkregio overstijgend</p>	<p>Wie doet de dialoog op strategisch overkoepelend niveau, werkregio</p>	<p>Dit is afhankelijk van de opgaven en behoeftes in de werkregio.</p> <p>Als het gaat over netwerken of thema 's zoals infrastructuur, vitale functies is een dialoog op strategisch bovenregionaal niveau nuttiger. Beheerders van grote infrastructuur en netwerken</p>

	<p>overstijgend? Dus niet op stoeptegelniveau.</p> <p>Hoe zijn de provincies betrokken bij de werkregio's?</p>	<p>gaan niet bij iedere gemeente aan tafel zitten. De provincies of het Rijk zijn vaak een logische partner om dergelijke strategische gesprekken te voeren. Zo heeft het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie voor de vitale en kwetsbare functies (denk aan elektriciteit of telecom) een aparte actie ingericht.</p> <p>Soms is het handiger dit gesprek via de (werk)regio te laten verlopen. Zo is de regio Noordoost Brabant dialogen gestart met corporaties, GGD en natuurbeheerders. Elke regionale partner bepaalt dit zelf. De betrokkenheid van de provincies verschilt per werkregio.</p>
<p>3. HET GESPREK VOEREN</p> <p>Bewustwording en verwachtingen managen</p>	<p>Het is wel een dilemma om een dialoog aan te gaan zonder dat je zicht hebt op de effecten van de meest voor de hand liggende maatregelen. Bestuurders zijn wel wat huiverig om een dialoog aan te gaan omdat je daarmee ook verwachtingen gaat scheppen. Hoe ga je daar mee om?</p>	<p>Het lijkt hier om twee dingen te gaan. Enerzijds zicht te krijgen op de effecten van de maatregelen voordat je de dialoog aangaat. En anderzijds de vraag hoe je bestuurders meeneemt in de risicodialogen met verwachtingenmanagement.</p> <p>Bij de laatste gaat het om met welke doel en verwachting je de dialoog voert. Gaat het om bewustwording, kennis- en informatie-uitwisseling of om het bewust handelen. Dat betekent dat je soms eerlijk moet zijn over wat je niet weet en ruimte geeft om echt naar anderen te luisteren. Soms kan kennis over maatregelen en effecten ervan kan je ook belemmeren in de gezamenlijke zoektocht naar de goede oplossing. Een dialoog is niet alleen om te delen wat je wel weet maar ook wat je niet weet en de onzekerheid die daarmee gepaard gaat erkennen en een plek geven.</p> <p>Als je bij het begin bestuurders inzicht geeft in het onderwerp en hen meeneemt in de stappen die je zet, geef je ze meer comfort. Binnen dit comfort kunnen ze makkelijker ruimte geven aan een dialoog. Zelfs als ze dan nog geen zicht hebben op de effecten van een maatregel.</p>
<p>Klimaatbewust handelen</p>	<p>Op wat voor manier is het mogelijk om klimaatbewust handelen te borgen in het beleid? Zijn dat politieke beslissingen of kan dat ook ambtelijk?</p>	<p>Het borgen van klimaatbewust handelen kan op allerlei verschillende manieren, zowel politiek als ambtelijk. Een robuuste aanpak heeft beide nodig. Borgen in vastgesteld beleid geeft structuur en zekerheid voor organisatie om haar doelstellingen te realiseren. Maar ambtelijke inzet is noodzakelijk om het beleid tot uitvoering te brengen.</p> <p>Zo zijn er leidraden, checklists, programma's van eisen, handreikingen voor inrichting van de openbare ruimte bij veel gemeenten als praktische invulling van het beleid. Eigenlijk moet je in elk onderdeel van je organisatie nagaan hoe je klimaatbestendig handelen het 'nieuwe normaal' kan laten worden en wat er dan voor nodig is: van groenvoorziening tot inkoop tot dagelijks bestuur.</p>
<p>Risico's accepteren</p>	<p>Een ambitie kan ook bestaan uit het accepteren van enkele risico's. Zijn er</p>	<p>Er zijn op diverse plekken zijn ervaringen opgedaan met het bewust accepteren van risico's. Voorbeelden die zijn genoemd zijn onder meer: Enschede, Utrecht, Delft, Den Haag en Groningen.</p>

	al ervaringen met bewust geaccepteerde risico's als deelsluitkomst van een risicodialoog?	https://ruimtelijkeadaptatie.nl/@204328/enschede-risico/
4. THEMA'S Geen norm	Wat moet de bestuurder nu kiezen? DPRAs geeft geen eisen, welke ambitie moet minimaal worden ingevuld?	<p>De urgentie en de te kiezen ambitie zijn erg afhankelijk van lokale omstandigheden. Het hangt sterk samen met het aantal thema's en opgaven in de regio, de beschikbare capaciteit en middelen.</p> <p>Omdat de situatie van plek tot plek verschilt, zijn ook de risico's per plek verschillend. Daarom zijn er geen normen. Het geeft ruimte om voor het optimale maatregelenpakket, gewenste beschermingsrisico en restrisico's te bepalen.</p> <p>Het is belangrijk om bestuurders goed vooraf aan de dialoog te betrekken. Ze kunnen de kaders meegeven.</p>
Brandgevaar	<p>Bosbrandrisico, is dat iets voor de dialoog? Hoe pak je dat aan vanuit de gemeente, provincie en samenwerkingsverbanden?</p> <p>Brandgevaar is ook in het stedelijk gebied belangrijk. De wetgeving is veranderd: er is geen verplichting meer dat het bluswater uit het leidingnet moet komen. Er wordt meer en meer naar oppervlaktewater gekeken. Maar als het droog is als 2018 staat de sloot droog...</p>	<p>Risico's voor brand (zowel bos, berm als in stedelijk gebied) kunnen ook in de risicodialoog besproken worden. Je zou daarvoor de veiligheidsregio of de brandweer kunnen betrekken. Niet altijd de logische partij bij reguliere gesprekken over gebiedsopgaven.</p> <p>Drie noordelijke veiligheidsregio's bundelen de kennis over bosbranden voor een en gaan daarmee met gemeenten afstemmen voor een gezamenlijk aanpak tijdens droogte en hitte. Denk hierbij aan wie doet wat en wanneer.</p>
Omgaan met privaat bezit	<p>Wat is jullie ervaring met de slag naar privaat bezit?</p> <p>Als het merendeel privaat bezit is, hoe/wanneer wordt de private sector dan betrokken bij de risicodialoog?</p>	<p>Vaker en op steeds meer plekken vindt het gesprek met private partijen en gebouweigenaren plaats.</p> <p>In veel gevallen is de woningbouwcorporaties een genoemde partij die een steeds grotere rol speelt in deze gesprekken. In onder meer Rotterdam, Amsterdam en via Samen Klimaatbestendig neemt het urgentiebesef bij corporaties toe.</p> <p>Daarnaast zie je ook steeds meer andere private grond- en vastgoedeigenaren aansluiten bij deze gesprekken. Zoals ontwikkelaars, vastgoedbeheerders, verzekeraars en bedrijf- en huiseigenaren.</p>

		Zij ervaren steeds meer problemen en worden meer bewust van de invloed van het extreme weer. Het biedt kansen voor goede dialoog en samenwerking publiek en privaat.
Bedrijventerreinen	Heeft er al iemand ervaring met een risicodialoog op bedrijventerreinen? Ik ben niet verder gekomen dan alleen het interne gesprek te voeren omdat bedrijven bij de eerste contacten al aangeven dat er niks aan de hand is.	Op diverse plekken wordt ervaring opgedaan met risicodialogen op bedrijventerreinen. Tijdens het webinar werd aangegeven dat onder meer betrokken waren: stichting bedrijventerreinen, regiobijeenkomsten van platform31, het project Ondernemend Venlo met partners als als TAUW, BOOT, Bosgroepen, Citaverde, HAS Den Bosch over het industrieterrein Venlo Noord. Het gaat dan vaak om het meekoppelen van klimaatadaptatie bij revitaliseren van bedrijventerrein. De opgave gaat dan over vestigingsklimaat, waarin ruimtelijke kwaliteit, energiebesparing, biodiversiteit e.d. deel uitmaken.
Verzakte woningen	Heeft iemand ervaring met het voeren van een risicodialoog met eigenaren van verzakte woningen met wateroverlast die naar de gemeente wijzen om het probleem op te lossen?	Gemeente Gouda en Rotterdam heeft ervaringen met dialogen voeren met eigenaren van verzakte woningen met wateroverlast. Gouda heeft een communicatiestrategie opgezet om met bewoners in gesprek te gaan https://ruimtelijkeadaptatie.nl/@222416/gouda-plan-wateroverlast/ . Rotterdam heeft een aanpak en werkwijze ontwikkeld voor samenwerking met bewoners/eigenaren om vanuit ieders verantwoordelijkheid de kwetsbaarheid aan te pakken.
5. HET GESPREK AFRONDEN Voorbeeld overeenkomsten	Zijn er voorbeelden van intentieverklaringen/overeenkomsten van gemeenten en waterschappen met woningcorporaties, om in stedelijk gebied de 70% grond in privaat bezit klimaatadaptiever te maken? Zijn daar wellicht URL's van?	In samenwerking met corporaties heeft de gemeente Rotterdam prestatieafspraken voor duurzaamheid gemaakt en vastgelegd. De afspraken hebben niet alleen betrekking op klimaat maar ook energie en circulair. Ze zijn tot stand gekomen na uitgebreid analyse van per corporatie. Door deze werkwijze zijn de prestatieafspraken realistisch en gedragen.
Gevoerd	Ik ben zelf nog zoekende naar de definitie van de uitvoeringsagenda. Hoe kijken jullie daarnaar ook in relatie tot de risicodialogen?	Een uitvoeringsagenda is het resultaat van het doorlopen van de stresstesten en risicodialoog. De uitvoeringsagenda bevat een pakket van gerichte activiteiten om de kwetsbaarheden in de (werk)regio al dan niet aan te pakken waarbij de uitvoeringstermijn en de benodigde middelen zijn vastgelegd. De uitvoeringsagenda kan een mix zijn van verschillende maatregelen van onderzoeken, procesafspraken tot realisatie en beheer afhankelijk van wat in de regio nodig is.
6. TOT SLOT	Het instrument webinar werd als positief ervaren voor de uitwisseling van informatie tussen de diverse partijen die risicodialogen voorbereiden, voeren en afronden. Ook biedt het deelnemers die normaal niet makkelijk bij bijeenkomsten kunnen aansluiten, de kans om mee te doen. Zoals gemeenten die verder centrale punten in het land liggen, zoals de Waddengemeenten. Het is een beperkte tijdsbesteding	

met een hoge informatiedichtheid. Er zijn ook nog diverse (technische) tips meegegeven. Hieronder een korte bloemlezing uit de diverse reacties in de chat:

- Bedankt. Ook iedereen in de chat met waardevolle tips.
- Uurtje info en zeer interessant, dank!
- Heel goed initiatief!
- Interessante techniek. Dank.
- Dank! Webinar is prima middel om elkaar te informeren en te enthousiasmeren. Zeer informatief.
- Dank voor het webinar. Tip voor volgende keer: vragen aan gespreksleider via telefoon/tablet met WhatsApp delen, scheelt papier.
- Tips: zorg voor beter geluid, praat langzamer, snij minder onderwerpen aan en tegelijkertijd ga er mee door.